Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

19. september 2018*

»Præjudiciel forelæggelse – præjudiciel hasteprocedure – politisamarbejde og retligt samarbejde i straffesager – europæisk arrestordre – rammeafgørelse 2002/584/RIA – grunde til at afslå fuldbyrdelse – artikel 50 TEU – ordre udstedt af judicielle myndigheder i en medlemsstat, som har iværksat proceduren med udtræden af Den Europæiske Union – usikkerhed med hensyn til den ordning, der finder anvendelse på forbindelserne mellem denne stat og Unionen som følge af den nævnte udtræden«

I sag C-327/18 PPU,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af High Court (ret i første instans, Irland) ved afgørelse af 17. maj 2018, indgået til Domstolen den 18. maj 2018, i en sag om fuldbyrdelse af europæiske arrestordrer udstedt mod

RO,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, R. Silva de Lapuerta, og dommerne C.G. Fernlund (refererende dommer), A. Arabadjiev, S. Rodin og E. Regan,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitssekretær: ekspeditionssekretær L. Hewlett,

henset til den forelæggende rets anmodning af 17. maj 2018, indgået til Domstolen den 18. maj 2018, om at undergive den præjudicielle forelæggelse en hasteprocedure i overensstemmelse med artikel 107 i Domstolens procesreglement,

og henset til Første Afdelings afgørelse af 11. juni 2018 om at imødekomme nævnte anmodning,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 12. juli 2018,

efter at der er afgivet indlæg af:

– RO ved solicitors E. Martin-Vignerte og J. MacGuill, C. Cumming, BL, og P. McGrath, SC,

– Minister for Justice and Equality ved M. Browne, G. Hodge, A. Joyce og G. Lynch, som befuldmægtigede, bistået af E. Duffy, BL, og R. Barron, SC,

* Processprog: engelsk.

– den rumænske regering ved L. Lițu og C. Canțăr, som befuldmægtigede,

– Det Forenede Kongeriges regering ved S. Brandon og C. Brodie, som befuldmægtigede, bistået af J. Holmes, QC, og barrister D. Blundell,

– Europa-Kommissionen ved S. Grünheid, R. Troosters og M. Wilderspin, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 7. august 2018,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 50 TEU og af Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne (EFT 2002, L 190, s. 1), som ændret ved Rådets rammeafgørelse 2009/299/RIA af 26. februar 2009 (EUT 2009, L 81, s. 24, herefter »rammeafgørelsen«).

2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med fuldbyrdelsen i Irland af to europæiske arrestordrer udstedt mod RO af retterne i Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland.

Retsforskrifter

EU-traktaten

3 Artikel 50, stk. 1-3, TEU bestemmer:

»1. Enhver medlemsstat kan i overensstemmelse med sine forfatningsmæssige bestemmelser beslutte at udtræde af Unionen.

2. Hvis en medlemsstat beslutter at udtræde, meddeler den det til Det Europæiske Råd. På baggrund af Det Europæiske Råds retningslinjer forhandler og indgår Unionen en aftale med den pågældende stat om de nærmere bestemmelser for statens udtræden under hensyn til rammen for dens fremtidige forbindelser med Unionen. Denne aftale forhandles i overensstemmelse med artikel 218, stk. 3, [TEUF]. Den indgås på Unionens vegne af Rådet, der træffer afgørelse med kvalificeret flertal efter Europa-Parlamentets godkendelse.

3. Traktaterne ophører med at finde anvendelse på den pågældende medlemsstat på datoen for udtrædelsesaftalens ikrafttræden eller, hvis en sådan aftale ikke foreligger, to år efter meddelelsen i stk. 2, medmindre Det Europæiske Råd efter aftale med den pågældende medlemsstat med enstemmighed beslutter at forlænge denne frist.«

Rammeafgørelsen

4 10. og 12. betragtning til rammeafgørelsen har følgende ordlyd:

»(10) Ordningen med den europæiske arrestordre er baseret på en høj grad af tillid mellem medlemsstaterne. Anvendelsen af den kan kun suspenderes i tilfælde af, at en medlemsstat groft og vedvarende overtræder de principper, der er fastlagt i artikel [2, TEU], hvilket skal fastslås af Rådet i henhold til samme traktats artikel 7, stk. [2], med de følger, der er fastsat i stk. [3] i samme artikel.

[…]

(12) Denne rammeafgørelse respekterer de grundlæggende rettigheder og principper, som er anerkendt i artikel [2 TEU og 6 TEU], og som afspejles i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder […], navnlig kapitel VI. Intet i denne rammeafgørelse kan fortolkes som et forbud mod at nægte at overgive en person, der er omfattet af en europæisk arrestordre, hvis der er objektive grunde til at formode, at den europæiske arrestordre er udstedt med det formål at retsforfølge eller straffe en person på grund af den pågældendes køn, race, religion, etniske baggrund, nationalitet, sprog, politiske overbevisning eller seksuelle orientering, eller at den pågældendes situation kan blive skadet af en af disse grunde.«

5 Rammeafgørelsens artikel 1 med overskriften »Definition af og pligten til at fuldbyrde en europæisk arrestordre« fastsætter følgende i stk. 2 og 3:

»2. Medlemsstaterne fuldbyrder enhver europæisk arrestordre på grundlag af princippet om gensidig anerkendelse og i overensstemmelse med bestemmelserne i denne rammeafgørelse.

3. Denne rammeafgørelse indebærer ikke nogen ændring af pligten til at respektere de grundlæggende rettigheder og grundlæggende retsprincipper, således som de er defineret i artikel 6 [TEU].«

6 Rammeafgørelsens artikel 26, der har overskriften »Fratrækning af varigheden af varetægtsfængslingen i den fuldbyrdende medlemsstat«, bestemmer følgende i stk. 1:

»Den udstedende medlemsstat fradrager enhver periode, hvor den eftersøgte har været varetægtsfængslet i forbindelse med fuldbyrdelsen af en europæisk arrestordre, i den samlede varighed af den periode, den pågældende skal afsone i den udstedende medlemsstat som følge af idømmelsen af en frihedsstraf eller en anden frihedsberøvende foranstaltning.«

7 Rammeafgørelsens artikel 27 med overskriften »Eventuel retsforfølgning for andre lovovertrædelser« fastsætter følgende i stk. 2:

»[E]n person, der er overgivet, [kan] ikke kan retsforfølges, idømmes straf eller på anden måde tilbageholdes for andre inden overgivelsen begåede lovovertrædelser end den, for hvilken den pågældende er overgivet.«

8 Rammeafgørelsens artikel 28 indeholder bestemmelser om overgivelse eller senere udlevering til en anden stat end den fuldbyrdende medlemsstat.

Irsk ret

9 Rammeafgørelsen blev gennemført i irsk ret ved European Arrest Warrant Act 2003 (lov af 2003 om den europæiske arrestordre).

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

10 RO er genstand for to europæiske arrestordrer, som retterne i Det Forenede Kongerige har udstedt til Irland.

11 Den første, som blev udstedt den 27. januar 2016, vedrører et mord og forsætlig brandstiftelse, der angiveligt blev begået den 2. august 2015. Den anden, som blev udstedt den 4. maj 2016, vedrører en voldtægt, der angiveligt blev begået den 30. december 2003. Begge disse lovovertrædelser kan straffes med fængsel på livstid.

12 RO blev anholdt og varetægtsfængslet i Irland den 3. februar 2016. Siden den dag har han været varetægtsfængslet i denne medlemsstat på grundlag af de to europæiske arrestordrer, der blev udstedt mod ham.

13 RO har rejst indsigelser mod udleveringen af ham til Det Forenede Kongerige, der bl.a. er støttet på denne medlemsstats udtræden af Unionen og på artikel 3 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950 (herefter »EMRK«), idet han har gjort gældende, at han vil kunne blive udsat for umenneskelig og nedværdigende behandling, såfremt han bliver indsat i Maghaberry-fængslet i Nordirland.

14 RO kunne pga. sin helbredstilstand først blive hørt den 27. juli 2017.

15 Efter at have behandlet RO's indsigelser vedrørende den behandling, som han ville kunne blive udsat for i Nordirland, fandt High Court (ret i første instans, Irland) ved afgørelse af 2. november 2017, at det i henhold til præcise og nylige oplysninger om forholdene under frihedsberøvelse i fængslet i Maghaberry var rimeligt at antage, at han pga. sin skrøbelighed løb en reel risiko for at blive udsat for umenneskelig og nedværdigende behandling. Den fandt det i lyset af dom af 5. april 2016, Aranyosi og Căldăraru (C-404/15 og C-659/15 PPU, EU:C:2016:198), nødvendigt at anmode Det Forenede Kongeriges myndigheder om yderligere oplysninger vedrørende forholdene under RO's frihedsberøvelse i tilfælde af overgivelse.

16 Den 16. april 2018 gav den judicielle myndighed, der havde udstedt de pågældende europæiske arrestordrer, Laganside Court in Belfast (retten i Laganside i Belfast, Det Forenede Kongerige) oplysninger om, hvordan fængselsvæsenet i Nordirland vil imødegå risikoen for, at RO udsættes for umenneskelig eller nedværdigende behandling i Nordirland.

17 High Court (ret i første instans) har anført, at den har forkastet alle de indsigelser, som RO har rejst mod overgivelsen af ham, med undtagelse af indsigelsen vedrørende Det Forenede Kongeriges udtræden af Unionen og indsigelsen vedrørende EMRK's artikel 3, idet den nævnte ret er af den opfattelse, at den ikke kan udtale sig herom, inden den har modtaget Domstolens svar på flere præjudicielle spørgsmål.

18 High Court (ret i første instans) har erindret om, at Det Forenede Kongerige den 29. marts 2017 meddelte formanden for Det Europæiske Råd sin beslutning om at udtræde af Unionen, idet det støttede sig på artikel 50 TEU, og at denne meddelelse vil føre til Det Forenede Kongeriges udtræden af Unionen den 29. marts 2019.

19 Den nævnte ret har anført, at RO, såfremt han bliver overgivet, højst sandsynligt fortsat vil befinde sig i fængsel i Det Forenede Kongerige efter denne dato.

20 High Court (ret i første instans) har ligeledes anført, at Unionen og Det Forenede Kongerige på områder såsom dem, der er omfattet af rammeafgørelsen, muligvis vil indgå aftaler med henblik på at regulere forbindelserne mellem parterne umiddelbart efter denne udtræden eller på lang sigt.

21 Ikke desto mindre forholder det sig således, at der er usikkerhed omkring denne mulighed på nuværende tidspunkt, og at arten af de foranstaltninger, som vil blive truffet, bl.a. for så vidt angår Domstolens kompetence til at træffe afgørelse om et præjudicielt spørgsmål, ikke kendes.

22 High Court (ret i første instans) har anført, at Minister for Justice and Equality (justits- og ligestillingsminister, Irland) er af den opfattelse, at det er lovgivningen, således som den foreligger på nuværende tidspunkt, der skal anvendes, og ikke lovgivningen, som den i fremtiden måtte blive efter Det Forenede Kongeriges udtræden af Unionen. Den forelæggende ret er af den opfattelse, at den nævnte minister heraf med rette har udledt, at RO skal overgives på grundlag af den nationale ret, der gennemfører rammeafgørelsen.

23 Den nævnte ret har anført, at det ifølge RO tværtimod forholder sig således, at det, henset til usikkerheden med hensyn til den retlige ordning, der vil foreligge i Det Forenede Kongerige efter denne medlemsstats udtræden af Unionen, ikke kan garanteres, at de rettigheder, som han er tillagt i medfør af EU-retten, i praksis vil kunne håndhæves som sådan, hvorfor overgivelsen ikke skal fuldbyrdes.

24 Den forelæggende ret har præciseret, at RO har identificeret fire EU-retlige aspekter, der teoretisk kan påberåbes, nemlig:

– den i rammeafgørelsens artikel 26 fastsatte ret til fratrækning af varigheden af varetægtsfængslingen i den fuldbyrdende medlemsstat

– den såkaldte »specialitets«-regel, der er fastsat i rammeafgørelsens artikel 27

– den i rammeafgørelsens artikel 28 omhandlede ret, hvorved overgivelsen eller den senere udlevering indskrænkes, og

– iagttagelse af den overgivne persons grundlæggende rettigheder i overensstemmelse med Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«).

25 Ifølge den nævnte ret opstår spørgsmålet, om det i tilfælde af en tvist vedrørende et af disse fire aspekter og i mangel på foranstaltninger, der tillægger Domstolen kompetence til at træffe præjudiciel afgørelse herom, forholder sig således, at overgivelsen af en person, såsom RO, for denne indebærer en betydelig risiko for at blive gjort uret, og ikke en rent teoretisk risiko herfor, således at anmodningen om overgivelse ikke skal efterkommes.

26 På denne baggrund har High Court (ret i første instans) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Under henvisning til:

– Det Forenede Kongeriges meddelelse i henhold til artikel 50 TEU,

– usikkerheden med hensyn til de aftaler, der vil blive indgået mellem Den Europæiske Union og Det Forenede Kongerige med henblik på at regulere forholdene efter Det Forenede Kongeriges udtræden, og

– den deraf følgende usikkerhed for så vidt angår omfanget af den eftersøgte persons rettigheder i praksis i henhold til traktaterne, chartret eller relevant lovgivning, såfremt han måtte blive overgivet til Det Forenede Kongerige og forblive fængslet, efter at Det Forenede Kongerige forlader Den Europæiske Union,

skal den medlemsstat, som anmodningen rettes til, da i henhold til EU-retten nægte at foretage en overgivelse til Det Forenede Kongerige af en person, der er genstand for en europæisk arrestordre, og hvis overgivelse i øvrigt er påkrævet i henhold til medlemsstatens nationale ret,

a) i alle tilfælde?
b) i visse tilfælde, henset til sagens særlige omstændigheder[?] […]
c) i ingen tilfælde?

2) Såfremt svaret på det første spørgsmål er som beskrevet under [b)], på grundlag af hvilke kriterier eller betragtninger skal en ret i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, da bedømme, hvorvidt overgivelsen er forbudt?

3) Er det i forbindelse med det andet spørgsmål et krav, at retten i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, udsætter den endelige afgørelse om fuldbyrdelse af den europæiske arrestordre, mens den afventer større klarhed om den relevante retlige ordning, der skal indføres efter, at den medlemsstat, som har fremsat anmodningen, udtræder af Unionen,
   a) i alle tilfælde?
   b) i visse tilfælde, henset til sagens særlige omstændigheder[?] […]
   c) i ingen tilfælde?

4) Såfremt svaret på det tredje spørgsmål er som beskrevet [under b)], på grundlag af hvilke kriterier eller betragtninger skal en ret i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, da bedømme, hvorvidt det er et krav, at den udsætter den endelige afgørelse om fuldbyrdelsen af den europæiske arrestordre?«

Om hasteproceduren

27 Den forelæggende ret har anmodet om, at nærværende præjudicielle forelæggelse undergives den præjudicielle hasteprocedure, der er fastsat i artikel 107 i Domstolens procesreglement.

28 Til støtte for sin anmodning har den forelæggende ret påberåbt sig den omstændighed, at den berørte på nuværende tidspunkt er varetægtsfængslet i Irland på grundlag alene af de europæiske arrestordrer, der blev udstedt af Det Forenede Kongerige med henblik på strafforfølgning, og at hans overgivelse til denne medlemsstat afhænger af Domstolens besvarelse. Den nævnte ret har anført, at en almindelig sagsbehandling vil forlænge varigheden af den berørte persons frihedsberøvelse betragteligt, skønt denne er omfattet af uskyldsformodningen.

29 I denne henseende skal det for det første bemærkes, at nærværende præjudicielle forelæggelse vedrører en fortolkning af rammeafgørelsen, der henhører under de områder, som er omhandlet i afsnit V i EUF-traktatens tredje del vedrørende et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed. Denne forelæggelse kan følgelig undergives den præjudicielle hasteprocedure.

30 Hvad for det andet angår kriteriet om den hastende karakter skal der i henhold til Domstolens faste praksis tages hensyn til den omstændighed, at den berørte person på nuværende tidspunkt er frihedsberøvet, og at hans fortsatte frihedsberøvelse afhænger af løsningen af tvisten i hovedsagen. Situationen for den omhandlede person skal i øvrigt bedømmes ud fra den situation, der forelå på tidspunktet for behandlingen af anmodningen om, at den præjudicielle forelæggelse undergives hasteproceduren (dom af 10.8.2017, Zdziaszek, C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, præmis 72 og den deri nævnte retspraksis).

31 I det foreliggende tilfælde er det imidlertid for det første ubestridt, at RO på det nævnte tidspunkt var varetægtsfængslet i Irland, og for det andet, at den fortsatte frihedsberøvelse af ham afhænger af den afgørelse, der vil blive truffet med hensyn til hans overgivelse til Det Forenede Kongerige, og som er udsat på Domstolens besvarelse i nærværende sag.

32 Under disse omstændigheder har Domstolens Første Afdeling den 11. juni 2018 efter forslag fra den refererende dommer og efter at have hørt generaladvokaten besluttet at efterkomme den forelæggende rets anmodning om, at den præjudicielle forelæggelse undergives den præjudicielle hasteprocedure.

Om de præjudicielle spørgsmål

33 Med sine spørgsmål, der skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 50 TEU skal fortolkes således, at en medlemsstats meddelelse af sin beslutning om at udtræde af Unionen i overensstemmelse med denne artikel har til følge, at den fuldbyrdende medlemsstat i tilfælde af, at den førstnævnte medlemsstat har udstedt en europæisk arrestordre mod en person, skal afslå at fuldbyrde denne europæiske arrestordre eller udsætte fuldbyrdelsen heraf, mens den afventer større klarhed om den retlige ordning, der vil finde anvendelse i den udstedende medlemsstat efter dennes udtræden af Unionen.

34 I denne henseende skal det bemærkes, at EU-retten, således som det fremgår af artikel 2 TEU, er baseret på den grundlæggende præmis, hvorefter hver medlemsstat deler en række fælles værdier, som Unionen er bygget på, med samtlige andre medlemsstater og anerkender, at disse deler dem med den. Denne præmis forudsætter og begrunder, at der foreligger en gensidig tillid mellem medlemsstaterne med hensyn til anerkendelsen af disse værdier og dermed under iagttagelse af EU-retten, der gennemfører disse (dom af 6.3.2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, præmis 34, og af 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (mangler i retssystemet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, præmis 35).

35 Bl.a. for så vidt angår et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed pålægger princippet om gensidig tillid mellem medlemsstaterne hver af medlemsstaterne at lægge til grund, medmindre der er tale om helt særlige omstændigheder, at samtlige andre medlemsstater overholder EU-retten og navnlig de i denne ret anerkendte grundlæggende rettigheder (jf. i denne retning dom af 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (mangler i retssystemet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, præmis 36).

36 Rammeafgørelsen har, således som det navnlig fremgår af dens artikel 1, stk. 1 og 2, og af femte og syvende betragtning hertil, til formål at erstatte det multilaterale udleveringssystem, baseret på den europæiske udleveringskonvention af 13. december 1957, med en ordning for overgivelse mellem judicielle myndigheder af dømte eller mistænkte personer med henblik på straffuldbyrdelse eller retsforfølgning, og denne ordning bygger på princippet om gensidig anerkendelse. Rammeafgørelsen tilsigter således med indførelsen af den sidstnævnte forenklede og mere effektive ordning at fremme og fremskynde det retlige samarbejde med henblik på at bidrage til at gennemføre Unionens erklærede mål om at blive et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed på grundlag af den høje grad af tillid, der skal være mellem medlemsstaterne (dom af 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (mangler i retssystemet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, præmis 39 og 40).

37 Princippet om gensidig anerkendelse er udmøntet i rammeafgørelsens artikel 1, stk. 2, der fastsætter reglen om, at medlemsstaterne har pligt til at fuldbyrde en europæisk arrestordre på grundlag af dette princip og i overensstemmelse med bestemmelserne i rammeafgørelsen. Principielt kan de fuldbyrdende judicielle myndigheder derfor kun afslå at fuldbyrde en sådan arrestordre med henvisning til de udtømmende opregnede afslagsgrunde, der er fastsat i rammeafgørelsen, og fuldbyrdelsen af den europæiske arrestordre kan kun underlægges en af de betingelser, der er udtømmende opregnet heri. Mens fuldbyrdelse af den europæiske arrestordre udgør hovedreglen, er afslaget på fuldbyrdelse følgelig udformet som en undtagelse, der skal undergives en streng fortolkning (dom af 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (mangler i retssystemet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, præmis 41).

38 Således fastsætter rammeafgørelsen udtrykkeligt i artikel 3 de obligatoriske grunde til at afslå fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre, i artikel 4 og 4a de fakultative grunde til at afslå fuldbyrdelse af denne og i artikel 5 de garantier, som den udstedende medlemsstat skal give i særlige tilfælde (dom af 10.8.2017, Tupikas, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, præmis 51, og af 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (mangler i retssystemet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, præmis 42).

39 Domstolen har endvidere anerkendt, at der kan gøres indskrænkninger i princippet om gensidig anerkendelse og princippet om gensidig tillid mellem medlemsstaterne »under helt særlige omstændigheder« (dom af 5.4.2016, Aranyosi og Căldăraru, C-404/15 og C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, præmis 82, og af 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (mangler i retssystemet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, præmis 43).

40 Domstolen har således på visse betingelser anerkendt, at den fuldbyrdende judicielle myndighed kan bringe den ved rammeafgørelsen indførte overgivelsesprocedure til ophør, når en overgivelse risikerer at føre til en umenneskelig eller nedværdigende behandling, jf. chartrets artikel 4, af den eftersøgte (dom af 5.4.2016, Aranyosi og Căldăraru, C-404/15 og C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, præmis 104, og af 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (mangler i retssystemet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, præmis 44).

41 Herved har Domstolen støttet sig dels på rammeafgørelsens artikel 1, stk. 3, som fastsætter, at denne ikke indebærer nogen ændring af pligten til at respektere de grundlæggende rettigheder og grundlæggende retsprincipper, således som de er fastlagt i artikel 2 TEU og 6 TEU, dels på det forhold, at den i chartrets artikel 4 sikrede grundlæggende rettighed er af absolut karakter (dom af 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (mangler i retssystemet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, præmis 45).

42 Med henblik på bedømmelsen af, om der foreligger en reel risiko for, at en person, som er omfattet af en europæisk arrestordre, vil blive udsat for umenneskelig eller nedværdigende behandling, skal den fuldbyrdende judicielle myndighed – ligesom det er tilfældet for den forelæggende ret i tvisten i hovedsagen – i henhold til rammeafgørelsens artikel 15, stk. 2, bl.a. anmode den udstedende judicielle myndighed om at få alle de supplerende oplysninger, som den måtte finde nødvendige for at vurdere, om der er en sådan risiko (dom af 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (mangler i retssystemet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, præmis 76).

43 RO har imidlertid gjort gældende, at han som følge af Det Forenede Kongeriges meddelelse af sin beslutning om at udtræde af Unionen i henhold til artikel 50 TEU løber en risiko for, at flere rettigheder, som han er tillagt i medfør af chartret og rammeafgørelsen, ikke længere vil blive iagttaget efter Det Forenede Kongeriges udtræden af Unionen. RO er af den opfattelse, at princippet om gensidig tillid, som ligger til grund for den gensidige anerkendelse, er blevet uopretteligt svækket ved denne meddelelse, således at den ved rammeafgørelsen fastsatte overgivelse ikke skal fuldbyrdes.

44 I denne henseende opstår spørgsmålet, om den blotte omstændighed, at en medlemsstat meddeler sin beslutning om at udtræde af Unionen i overensstemmelse med artikel 50 TEU, i henhold til EU-retten kan begrunde et afslag på at fuldbyrde en af denne medlemsstat udstedt europæisk arrestordre med den begrundelse, at den overgivne person efter denne udtræden ikke længere i den udstedende medlemsstat kan påberåbe sig de rettigheder, som den pågældende er tillagt ved rammeafgørelsen, og anmode Domstolen om at efterprøve, hvorvidt denne medlemsstats håndhævelse af disse rettigheder er i overensstemmelse med EU-retten.

45 I denne sammenhæng skal det bemærkes, at en sådan meddelelse ikke har til virkning at bringe anvendelsen af EU-retten til ophør i den medlemsstat, der har meddelt sin beslutning om at udtræde af Unionen, og at EU-retten, som omfatter rammeafgørelsens bestemmelser samt det princip om gensidig tillid og det princip om gensidig anerkendelse, der er uløseligt knyttet til rammeafgørelsen, følgelig fortsat finder fuld anvendelse i denne stat indtil dennes faktiske udtræden af Unionen.

46 Den nævnte artikel 50 fastsætter nemlig, således som det fremgår af dens stk. 2 og 3, en udtrædelsesprocedure, der for det første omfatter en meddelelse til Det Europæiske Råd af beslutningen om at udtræde, for det andet forhandling og indgåelse af en aftale om de nærmere bestemmelser for denne udtræden under hensyn til de fremtidige forbindelser mellem den pågældende stat og Unionen og for det tredje selve denne udtræden af Unionen på datoen for den nævnte aftales ikrafttræden eller, hvis en sådan aftale ikke foreligger, to år efter den meddelelse, som er blevet foretaget for Det Europæiske Råd, medmindre sidstnævnte efter aftale med den pågældende medlemsstat med enstemmighed beslutter at forlænge denne frist.

47 Som anført af generaladvokaten i punkt 55 i forslaget til afgørelse, vil et sådant afslag på at fuldbyrde en europæisk arrestordre imidlertid svare til, at rammeafgørelsens bestemmelser bringes ensidigt til ophør, og desuden være i strid med ordlyden af tiende betragtning til rammeafgørelsen, hvorefter det tilkommer Det Europæiske Råd at fastslå, at den udstedende medlemsstat overtræder de principper, der er fastlagt i artikel 2 TEU, for at kunne suspendere anvendelsen af ordningen med den europæiske arrestordre over for denne medlemsstat (dom af 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (mangler i retssystemet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, præmis 71).

48 Den blotte omstændighed, at en medlemsstat meddeler sin beslutning om at udtræde af Unionen i overensstemmelse med artikel 50 TEU, kan derfor ikke som sådan anses for at udgøre en helt særlig omstændighed – som omhandlet i den retspraksis, hvortil der henvises i nærværende doms præmis 39 og 40 – der kan begrunde et afslag på at fuldbyrde en af denne medlemsstat udstedt europæisk arrestordre.

49 Imidlertid påhviler det desuden den fuldbyrdende judicielle myndighed at undersøge efter en konkret og præcis vurdering af den konkrete sag, om der er alvorlige grunde til at antage, at den person, som er omfattet af denne arrestordre, efter den udstedende medlemsstats udtræden af Unionen løber en risiko for at blive berøvet de grundlæggende rettigheder og de rettigheder, som den pågældende i det væsentlige er tillagt ved rammeafgørelsens artikel 26-28, således som disse er blevet påberåbt af RO og gengivet i nærværende doms præmis 24 (jf. analogt dom af 25.7.2018, Minister for Justice and Equality (mangler i retssystemet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, præmis 73).

50 Hvad angår de grundlæggende rettigheder, der er fastsat i chartrets artikel 4, og som svarer til dem, der er fastsat i EMRK's artikel 3 (dom af 5.4.2016, Aranyosi og Căldăraru, C-404/15 og C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, præmis 86), forholder det sig således, at for det tilfælde, at den forelæggende ret finder – således som det synes at fremgå af ordlyden af dens præjudicielle spørgsmål og af de sagsakter, der er blevet fremlagt for Domstolen – at de modtagne oplysninger gør det muligt for denne at afvise, at der foreligger en reel risiko for, at RO i den udstedende medlemsstat vil blive udsat for umenneskelig eller nedværdigende behandling som omhandlet i chartrets artikel 4, skal fuldbyrdelsen af overgivelsen principielt ikke afslås på dette grundlag, uden at dette berører RO's mulighed for, når han er blevet overgivet, at udnytte de retsmidler i den udstedende medlemsstats retsorden, som giver denne mulighed for i givet fald at anfægte lovligheden af forholdene under sin frihedsberøvelse i et fængsel i denne medlemsstat (jf. i denne retning dom af 5.4.2016, Aranyosi og Căldăraru, C-404/15 og C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, præmis 103).

51 Det skal imidlertid desuden efterprøves, om den forelæggende ret kan rejse tvivl om denne konstatering med den begrundelse, at de rettigheder, som en person er tillagt, efter at denne er blevet overgivet i medfør af rammeafgørelsen, ikke længere vil være sikret efter den udstedende medlemsstats udtræden af Unionen.

52 I denne henseende skal det bemærkes, at det i det foreliggende tilfælde forholder sig således, at den udstedende medlemsstat, dvs. Det Forenede Kongerige, er part i EMRK, og at denne medlemsstat, således som den har fremhævet i retsmødet for Domstolen, har inkorporeret bestemmelserne i EMRK's artikel 3 i sin nationale ret. Da opretholdelsen af den nævnte medlemsstats deltagelse i denne konvention på ingen måde er knyttet til dens EU-medlemskab, har medlemsstatens beslutning om at

udtræde af Unionen ingen indvirkning på dens pligt til at iagttage EMRK's artikel 3, som chartrets artikel 4 svarer til, og beslutningen kan som følge heraf ikke begrunde et afslag på at fuldbyrde en europæisk arrestordre med den begrundelse, at den overgivne person løber en risiko for umenneskelig eller nedværdigende behandling i disse bestemmelsers forstand.

53 Hvad angår de øvrige rettigheder, som RO har påberåbt sig, og indledningsvis den specialitetsregel, der er fastsat i rammeafgørelsens artikel 27, skal det bemærkes, at denne regel har baggrund i den fuldbyrdende medlemsstats suverænitet og giver den eftersøgte person ret til kun at retsforfølges, idømmes straf eller på anden måde tilbageholdes for den lovovertrædelse, for hvilken den pågældende er overgivet (dom af 1.12.2008, Leymann og Pustovarov, C-388/08 PPU, EU:C:2008:669, præmis 44).

54 Det fremgår således af den nævnte dom, at det er vigtigt, at en person efter overgivelsen af denne kan gøre gældende for den udstedende medlemsstats retter, at denne regel er blevet tilsidesat.

55 Det skal imidlertid bemærkes, at det hverken i forelæggelsesafgørelsen eller i forbindelse med RO's indlæg for Domstolen er blevet anført, at der foreligger nogen aktuel tvist om denne regel, og at forelæggelsesafgørelsen og de nævnte indlæg heller ikke indeholder håndgribelige oplysninger, som gør det muligt at forudse en tvist herom.

56 Det samme gælder for den ret, der er omhandlet i rammeafgørelsens artikel 28 vedrørende grænserne for overgivelse eller senere udlevering til en anden stat end den fuldbyrdende medlemsstat, idet der ikke er anført nogen oplysninger herom i forelæggelsesafgørelsen.

57 Det skal endvidere bemærkes, at bestemmelserne i rammeafgørelsens artikel 27 og 28 afspejler bestemmelserne i henholdsvis artikel 14 og 15 i den europæiske udleveringskonvention af 13. december 1957. Som anført i retsmødet for Domstolen, har Det Forenede Kongerige ratificeret denne konvention og gennemført de sidstnævnte bestemmelser i sin nationale ret. Det følger heraf, at de rettigheder, som RO har påberåbt sig på disse områder, i det væsentlige er omfattet af den udstedende medlemsstats nationale lovgivning, uafhængigt af denne medlemsstats udtræden af Unionen.

58 Hvad angår den udstedende medlemsstats fratrækning af frihedsberøvelsen i den fuldbyrdende medlemsstat i overensstemmelse med rammeafgørelsens artikel 26 har Det Forenede Kongerige anført, at det ligeledes har inkorporeret denne pligt i sin nationale ret, og at det uafhængigt af EU-retten anvender denne på enhver person, der bliver udleveret til dets område.

59 Da de rettigheder, som følger af rammeafgørelsens artikel 26-28, og de grundlæggende rettigheder, der er omhandlet i chartrets artikel 4, ikke kun er beskyttet ved bestemmelser i national ret i tilfælde af overgivelse, men også i tilfælde af udlevering, er de ikke betinget af, at rammeafgørelsen finder anvendelse i den udstedende medlemsstat. Med forbehold for den forelæggende rets efterprøvelse heraf fremgår det derfor, at der ikke foreligger nogen håndgribelige beviser for, at RO vil blive berøvet muligheden for at påberåbe sig disse rettigheder for denne medlemsstats retter efter medlemsstatens udtræden af Unionen.

60 Den omstændighed, at de nævnte rettigheder, såfremt der ikke bliver indgået en aftale herom mellem Unionen og Det Forenede Kongerige, utvivlsomt ikke vil kunne gøres til genstand for et præjudicielt spørgsmål til Domstolen efter denne medlemsstats udtræden af Unionen, kan ikke ændre ved denne analyse. Således som det fremgår af den foregående præmis, bør en overgivet person nemlig for det første kunne påberåbe sig samtlige disse rettigheder for en ret i den nævnte medlemsstat. For det andet skal det bemærkes, at anvendelsen af ordningen med en præjudiciel forelæggelse for Domstolen ikke altid har været mulig for de retter, der er ansvarlige for gennemførelsen af en europæisk arrestordre. Særligt forholder det sig således, at Domstolen, som anført af generaladvokaten i punkt 76

i forslaget til afgørelse, først den 1. december 2014, dvs. fem år efter Lissabontraktatens ikrafttræden, fik fuld kompetence til at fortolke rammeafgørelsen, skønt denne skulle være gennemført i medlemsstaterne den 1. januar 2004.

61 Som anført af generaladvokaten i punkt 70 i forslaget til afgørelse, forholder det sig i en sag som den i hovedsagen omhandlede følgelig således, at det med henblik på afgørelsen af, om en europæisk arrestordre skal fuldbyrdes, er vigtigt, at den fuldbyrdende judicielle myndighed på det tidspunkt, hvor den træffer denne afgørelse, kan formode, at den udstedende medlemsstat med hensyn til den person, som skal overgives, i det væsentlige vil anvende indholdet af de rettigheder, der følger af rammeafgørelsen, og som finder anvendelse på perioden efter overgivelsen, efter denne medlemsstats udtræden af Unionen. En sådan formodning kan lægges til grund, hvis indholdet af disse rettigheder i det væsentlige er blevet inkorporeret i den udstedende medlemsstats nationale ret, bl.a. som følge af opretholdelsen af den nævnte medlemsstats deltagelse i internationale konventioner såsom den europæiske udleveringskonvention af 13. december 1957 og EMRK, selv efter medlemsstatens udtræden af Unionen. De fuldbyrdende judicielle myndigheder kan kun afslå at fuldbyrde en europæisk arrestordre, såfremt der er håndgribelige beviser for det modsatte.

62 De forelagte spørgsmål skal derfor besvares med, at artikel 50 TEU skal fortolkes således, at den blotte omstændighed, at en medlemsstat meddeler sin beslutning om at udtræde af Unionen i overensstemmelse med denne artikel, ikke har til følge, at den fuldbyrdende medlemsstat i tilfælde af, at den førstnævnte medlemsstat har udstedt en europæisk arrestordre mod en person, skal afslå at fuldbyrde denne europæiske arrestordre eller udsætte sin fuldbyrdelse heraf, mens den afventer større klarhed om den retlige ordning, der vil finde anvendelse i den udstedende medlemsstat efter dennes udtræden af Unionen. Når der ikke er alvorlige grunde til at antage, at den person, som er omfattet af den nævnte europæiske arrestordre, efter den udstedende medlemsstats udtræden af Unionen løber en risiko for at blive berøvet de rettigheder, som denne er tillagt ved chartret og rammeafgørelsen, kan den fuldbyrdende medlemsstat ikke afslå at fuldbyrde denne europæiske arrestordre, så længe den udstedende medlemsstat er medlem af Unionen.

Sagsomkostninger

63 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

Artikel 50 TEU skal fortolkes således, at den blotte omstændighed, at en medlemsstat meddeler sin beslutning om at udtræde af Den Europæiske Union i overensstemmelse med denne artikel, ikke har til følge, at den fuldbyrdende medlemsstat i tilfælde af, at den førstnævnte medlemsstat har udstedt en europæisk arrestordre mod en person, skal afslå at fuldbyrde denne europæiske arrestordre eller udsætte sin fuldbyrdelse heraf, mens den afventer større klarhed om den retlige ordning, der vil finde anvendelse i den udstedende medlemsstat efter dennes udtræden af Den Europæiske Union. Når der ikke er alvorlige grunde til at antage, at den person, som er omfattet af den nævnte europæiske arrestordre, efter den udstedende medlemsstats udtræden af Den Europæiske Union løber en risiko for at blive berøvet de rettigheder, som denne er tillagt ved Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder og ved Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne, som ændret ved Rådets rammeafgørelse 2009/299/RIA af 26. februar 2009, kan den fuldbyrdende medlemsstat ikke afslå at fuldbyrde denne europæiske arrestordre, så længe den udstedende medlemsstat er medlem af Den Europæiske Union.

Underskrifter